

**KVARTALNI
EKONOMSKI TRENDovi
FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE
3Q 2024**

KVARTALNI EKONOMSKI TRENDovi
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
3Q 2024

Ažurirano 30.01.2025.

SADRŽAJ

LISTA GRAFIKONA	4
LISTA TABELA	4
IZVRŠNI SAŽETAK	5
1. MEĐUNARODNO OKRUŽENJE	6
2. REALNI SEKTOR	10
2.1. Bruto domaći proizvod	10
2.2. Industrijska proizvodnja	11
2.3. Građevinarstvo	12
2.4. Trgovina	14
2.5. Ostale uslužne djelatnosti	15
2.6. Turizam	16
2.7. Zaposlenost	16
2.8. Plate	18
3. CIJENE	20
4. TRGOVINSKA RAZMJENA FBIH SA INOZEMSTVOM	22
5. FISKALNA POLITIKA	24
5.1. Javni prihodi	24
5.2. Prihodi od indirektnih poreza	24
5.3. Prihodi od direktnih poreza	25
5.4. Udio javnih prihoda u BDP-u	26
5.5. Javni dug	27
5.6. Penzije i doprinosi	28
6. FINANSIJSKO TRŽIŠTE	29
6.1. Profitabilnost banaka	29
6.2. Efektivna kamatna stopa	29
6.3. Krediti	30
6.4. Koncentracija bankarskog tržišta	31

LISTA GRAFIKONA

Grafikon 1: Kretanje BDP-a EU i ekonomija sa kojima FBiH ostvaruje najveći udio u izvozu, Q/Q-1.....	6
Grafikon 2: Eurozone Composite PMI indeks (Kompozitni indeks menadžera nabavke)	7
Grafikon 3: Kretanje cijena u EU i odabranim zemljama (HICP – godišnja stopa promjene) – lijevo; Doprinos godišnjoj inflaciji Eurozone po grupacijama (u procentnim poenima) - desno	7
Grafikon 4: Kretanje cijena energenata na tržištu	8
Grafikon 5: Kretanje cijena industrijskih roba na tržištu	8
Grafikon 6: Kretanje EURIBOR kamatnih stopa	9
Grafikon 7: Stope realnog rasta	10
Grafikon 8: Industrija ukupno, januar 2019. - septembar 2024.....	11
Grafikon 9: Indeksi proizvodnje u građevinarstvu, kvartalne vremenske serije, ukupno	13
Grafikon 10: Broj noćenja turista	16
Grafikon 11: Administrativni podaci broja zaposlenih, nezaposlenih i promjene u odnosu na isti kvartal prethodne godine	17
Grafikon 12: Stopa aktivnosti, stopa zaposlenosti i stopa nezaposlenosti (desna skala); anketni broj zaposlenih, nezaposlenih i neaktivnih osoba (u hiljadama – lijeva skala)	18
Grafikon 13: Iznos neto, bruto i realne plate	19
Grafikon 14: Kretanje indeksa potrošačkih cijena (CPI)*	20
Grafikon 15: Kretanje cijena proizvođača industrijskih proizvoda	21
Grafikon 16: Obim vanjske trgovine Federacije BiH sa inostranstvom (mil. KM)	22
Grafikon 17: Izvoz i uvoz FBiH po zemljama sa kojima se ostvaruje najveći obim vanjskotrgovinske razmjene.....	23
Grafikon 18: Prihodi od indirektnih poreza doznačeni FBiH, mil. KM	25
Grafikon 19: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeznih prihoda u FBiH, mil. KM.....	26
Grafikon 20: Udio javnih prihoda u FBiH u BDP-u, %.....	27
Grafikon 21: Javni dug u FBiH (mil. KM), udio javnog duga u BDP-u, desna skala	28
Grafikon 22: Isplaćene penzije i doprinosi za PIO (hilj. KM), pokrivenost penzija doprinosima za PIO (%), desna skala	28
Grafikon 23: Neto dobit banaka u FBiH, hilj. KM	29
Grafikon 24: Prosječna ponderisana EKS na novoodobrene kredite u FBiH	30
Grafikon 25: Krediti stanovništvu i pravnim licima u FBiH, mlrd. KM	30
Grafikon 26: Koncentracija bankarskog tržišta	31
Grafikon 27: Herfindahlov indeks (kreditu)	31

LISTA TABELA

Tabela 1. Kvartalni bruto domaći proizvod, stope realnog rasta.....	11
Tabela 2. Industrijska proizvodnja, kvartalne stope promjena, Q/Q-1 (sezonski prilagođene)	12
Tabela 3. Industrijska proizvodnja, kvartalne stope promjena, Q/Q-4 (kalendarski prilagođene)	12
Tabela 4. Proizvodnja u građevinarstvu, kvartalne stope promjena, Q/Q-1 (sezonski prilagođene).....	13
Tabela 5. Proizvodnja u građevinarstvu, kvartalne stope promjena, Q/Q-4 (kalendarski prilagođene)	13
Tabela 6. Trgovina na malo, kvartalne stope promjena, Q/Q-1 (sezonski prilagođene)	14
Tabela 7. Trgovina na malo, kvartalne stope promjena, Q/Q-4 (kalendarski prilagođene)	14
Tabela 8. Ostale uslužne djelatnosti, kvartalne stope promjena	15

IZVRŠNI SAŽETAK

Nakon blagog oporavka u prvom kvartalu 2024. godine u ekonomijama Europske unije (EU) je i u trećem kvartalu 2024. godine dalje prisutan period stagnacije. Stopa rasta bruto domaćeg proizvoda (BDP) u EU u trećem kvartalu 2024. godine, procijenjena je na 0,4% u odnosu na prethodni kvartal, dok je godišnja stopa rasta (u odnosu na treći kvartal prethodne godine) iznosila 1,0%. Zabilježen je umjeren rast cijena u zemljama EU, ali je inflacija i dalje visoka u državama ključnim izvoznim partnerima Bosne i Hercegovine (BiH). Cijene energenata, prije svega nafte, i glavnih industrijskih proizvoda na međunarodnom tržištu pokazuju otpornost, ali ostaju pod pritiskom globalnih geopolitičkih faktora. Također, bilježimo negativna kretanja u vanjskotrgovinskoj razmjeni Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH), gdje je zabilježen značajniji pad izvoza u odnosu na isti kvartal prethodne godine (za 1,9%).

U trećem kvartalu 2024. godine BDP FBiH pokazuje umjereni realni rast i u odnosu na isti kvartal prethodne godine iznosi 2,2%. Zabilježen je nastavak trenda rasta indeksa u građevinarstvu, u prometu trgovaca na malo, u turizmu i u ostalim uslužnim djelatnostima. Međutim, smanjenje tražnje na tržištima naših glavnih trgovinskih partnera, uslovljava nastavak pada obima industrijske proizvodnje za 5,6% u odnosu na septembar 2023. godine.

U trećem kvartalu 2024. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine, tržište rada Federacije Bosne i Hercegovine pokazuje pozitivne trendove, uz povećanje zaposlenosti (1,1%) i smanjenje nezaposlenosti (5,6%). Neto plate u septembru 2024. godine su porasle za 8,7% u odnosu na septembar 2023., dok su realne plate, prilagođene inflaciji, zabilježile rast od 7,4%.

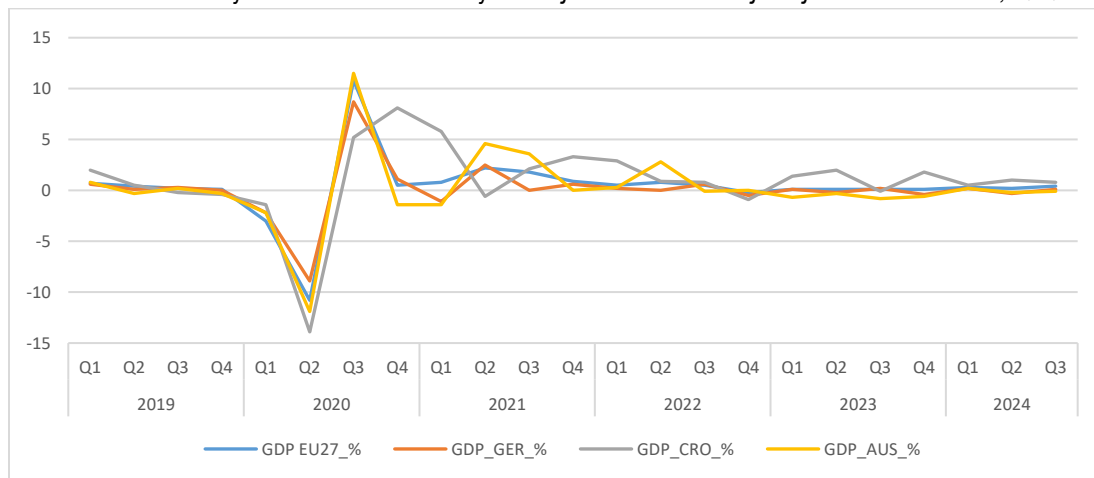
U trećem kvartalu 2024. godine, javni prihodi Federacije BiH porasli su za 4,18% u odnosu na prethodni kvartal i 9,76% u odnosu na isti kvartal prethodne godine, dosegnuvši 3,38 milijardi KM, uz udio od 36,39% BDP-a. Prihodi od indirektnih poreza zabilježili su rast od 11%, dok su direktni porezi i doprinosi porasli za 10,1% i 8,9%, respektivno, u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Ukupan javni dug iznosio je 6,36 milijardi KM ili 19,97% BDP-a, uz blagi pad. Iako prihodi rastu, uplata doprinosa za penzije je manja od iznosa isplate penzija za 12,7%.

Finansijsko tržište Federacije BiH u trećem kvartalu 2024. godine je stabilno. Ukupni krediti su porasli na 18,7 milijardi KM, s povećanjem kreditiranja i zaduženja stanovništva i privrede. Prosječna efektivna kamatna stopa na novoodobrene kredite iznosila je 3,76%, uz blagi rast. Bankarski sektor je u ovom kvartalu zabilježio pozitivan finansijski rezultat od 158,8 miliona KM, dok je koncentracija tržišta ostala nepromjenjena.

1. MEĐUNARODNO OKRUŽENJE

Ekonomska aktivnost u EU je tokom trećeg kvartala 2024. godine ostala stabilna,. Ekonomije EU, u prosjeku, ostvarile su blagi rast BDP-a od 0,4% u odnosu na prethodni kvartal, dok je u poređenju sa istim kvartalom prethodne godine zabilježena prosječna godišnja stopa rasta u EU od 1,0%.

Grafikon 1: Kretanje BDP-a EU i ekonomija sa kojima FBiH ostvaruje najveći udio u izvozu, Q/Q-1

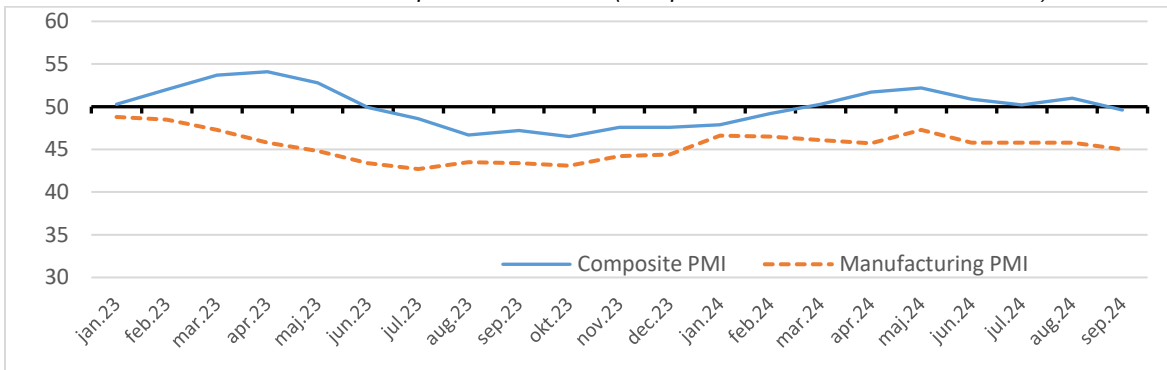

Izvor: EUROSTAT

U zemljama u koje kompanije iz FBiH najviše izvoze, najveći rast BDP-a u trećem kvartalu 2024. godine u odnosu na prethodni kvartal, zabilježen je u Hrvatskoj (0,8%) i Srbiji (0,5%). U Italiji nije zabilježena promjena kvartalnog BDP-a (0,0%), dok je u Austriji zabilježen pad za 0,1%. Njemačka, koja je najveći uvoznik iz FBiH, bilježi blagi rast BDP-a od 0,1%. U poređenju sa istim kvartalom prethodne godine, najveći rast BDP-a zabilježen je u Hrvatskoj (4,1%), Srbiji (3,2%) i Sloveniji (1,0%), dok je u Njemačkoj i Austriji zabilježen pad od 0,3% i 0,8%, respektivno. Usporen rast i pad ekonomske aktivnosti u zemljama partnerima negativno se odražavaju na izvoz i industrijsku proizvodnju u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Na nivou eurozone, Kompozitni indeks menadžera nabavke (Purchasing Managers Index – PMI), tokom trećeg kvartala 2024. godine, se uglavnom nalazio u zoni ekspanzije (iznad 50), da bi na kraju kvartala zabilježio vrijednost od 49,6, što ukazuje na pogoršanje usljed kontrakcije poslovnih aktivnosti u proizvodnom sektoru.

Grafikon 2: Eurozone Composite PMI indeks (Kompozitni indeks menadžera nabavke)

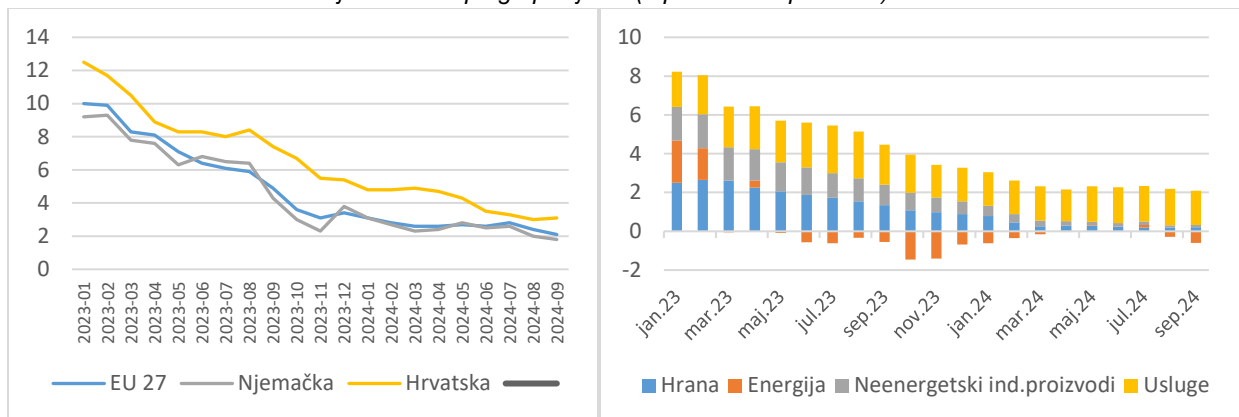

Izvor: <https://www.investing.com/economic-calendar/s-p-global-composite-pmi-1491>

Inflacija u zemljama EU (HICP) tokom trećeg kvartala 2024. godine i dalje je umjerena, pri čemu je na kraju trećeg kvartala 2024. godine zabilježena godišnja stopa rasta cijena od 2,1%, odnosno za 0,3 p.p. niža u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Tokom augusta i septembra 2024. godine, zabilježen je pad cijena energije u Eurozoni, dok usluge zadržavaju trend značajnog doprinosa ukupnom rastu cijena (1,76 pp). Kategorija hrane i neenergetskih industrijskih proizvoda učestvuju sa 0,21 pp i 0,12 pp respektivno.

Od zemalja sa kojima FBiH ostvaruje najveći obim vanjskotrgovinske razmjene, u Njemačkoj, Hrvatskoj i Austriji u septembru mjesecu 2024. godine zabilježena je godišnja inflacija od 1,8%, 3,1% i 1,8%, respektivno, u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

Grafikon 3: Kretanje cijena u EU i odabranim zemljama (HICP – godišnja stopa promjene) – lijevo; Dopinos godišnjoj inflaciji Eurozone po grupacijama (u procentnim poenima) - desno

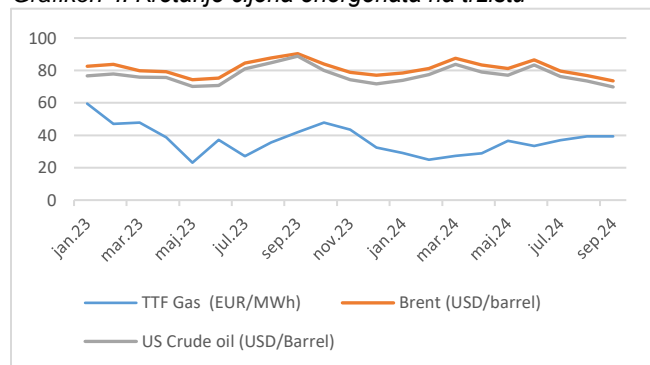

Izvor: EUROSTAT

Uprkos izraženim geopolitičkim tenzijama, međunarodno tržište energenata je u trećem kvartalu 2024. godine iskazalo visok stepen otpornosti. Cijena barela nafte tipa Brent tokom trećeg kvartala bilježi pad, i na kraju septembra mjeseca iznosila je 73,56 američkih dolara, što je za 18,6% niže u odnosu na kraj istog mjeseca prethodne godine (grafikon 4), i za 15,10% niže u odnosu na kraj prethodnog kvartala. Značajno smanjenje cijena ovog energenta posljedica je

kombinacije više faktora, uključujući pad uvoza sirove nafte u Kinu na najniže nivoe zbog slabije ekonomske aktivnosti.

Grafikon 4: Kretanje cijena energenata na tržištu

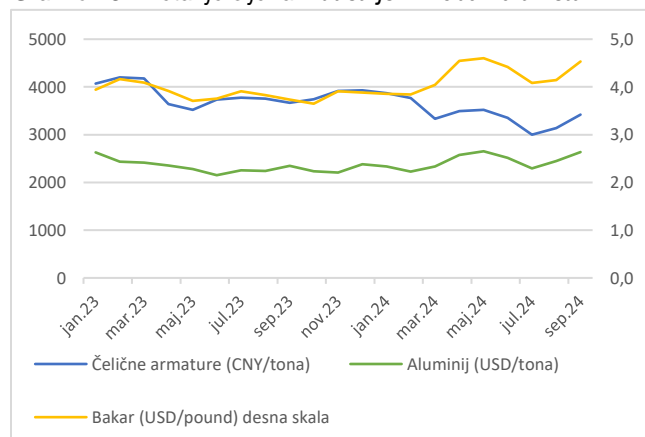

Cijene prirodnog gasa na (TTF) su u blagom rastu tokom trećeg kvartala, a na kraju septembra trgovalo se po cijeni od 39,25 EUR/MW. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, cijena je niža za 6,2%.

Cijena sirove nafte na američkom tržištu na kraju trećeg kvartala iznosila je 69,83 USD/barel, i niža je za 21,4% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Izvor: <https://tradingeconomics.com>

Grafikon 5: Kretanje cijena industrijskih roba na tržištu

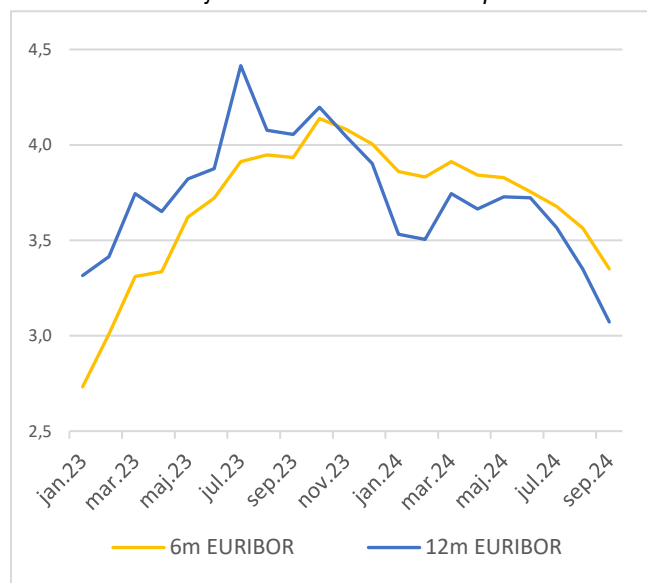

Cijene odabranih industrijskih roba na tržištu tokom trećeg kvartala 2024. godine u prosjeku bilježe značajan rast. Cijena bakra na kraju septembra iznosila je 4,54 američkih dolara po funti (1 funta = 0,453592 kg), što je u odnosu na kraj septembra prethodne godine više za 21,5%. Cijena čelične armature na kraju septembra je niža za 6,9%, dok je cijena aluminija viša za 12,3% u odnosu na isti period prethodne godine.

Izvor: <https://tradingeconomics.com>

Grafikon 6: Kretanje EURIBOR kamatnih stopa

Ključne kamatne stope Evropske centralne banke na kraju trećeg kvartala 2024. godine su dodatno smanjene u odnosu na zadnju izmjenu od 12.06.2024. godine. Kamata na depozite smanjena je za 0,25 indeksna poena, dok su ostale kamatne stope smanjene za 0,60 indeksna poena. To se odrazilo na značajnije smanjenje EURIBOR kamatnih stopa. Na kraju trećeg kvartala, 12-mjesečni EURIBOR iznosio je 3,072%, što je za 0,605 pp niže u odnosu na juni iste godine, dok je 6-mjesečni EURIBOR iznosio 3,351%, što je za 0,404 pp niže u odnosu na juni iste godine.

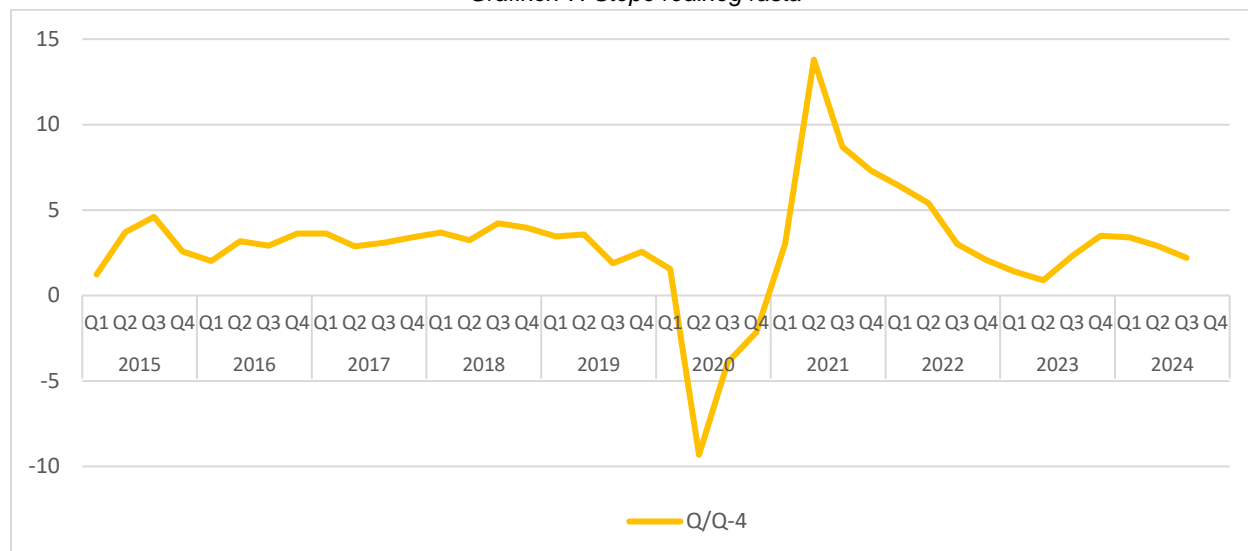
Izvor: <https://www.euribor-rates.eu/>

2. REALNI SEKTOR

2.1. Bruto domaći proizvod

Ekonomska aktivnost FBiH bilježi trend oporavka od COVID krize, nakon čega dolazi do ponovnog usporavanja rasta. U trećem kvartalu 2024. godine nastavljen je umjeren rast ekonomske aktivnosti u FBiH.

Grafikon 7: Stope realnog rasta

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prva procjena bruto domaćeg proizvoda (tržišne cijene) za treći kvartal 2024. godine u tekućim cijenama iznosila je 9.296,2 mil. KM, dok je prva procjena bruto domaćeg proizvoda (tržišne cijene) za treći kvartal 2024. godine u cijenama prethodne godine iznosila 8.789,3 mil. KM. Prva procjena bruto domaćeg proizvoda (tržišne cijene) za treći kvartal 2024. godine lančano povezane vrijednosti u cijenama iz 2021. godine iznosila je 7.370,8 mil. KM.

Realni rast BDP-a u u trećem kvartalu u 2024. godine u odnosu na isti kvartal prethodne godine iznosi 2,2% (Tabela 1). Posmatrano po područjima KD BiH 2010, značajniji realni rast bruto dodane vrijednosti u trećem kvartalu zabilježen je u djelatnostima: J - Informacije i komunikacije 5,2%, K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja 5,0% i F - Građevinarstvo 4,9%. Realni pad bruto dodane vrijednosti zabilježen je u djelatnostima Vađenje ruda i kamena, Prerađivačka industrija, Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, Snabdijevanje vodom (B,C,D,E) zbirno od 2,5%, od toga u Prerađivačkoj industriji (C) pad od 4,0%.

Tabela 1. Kvartalni bruto domaći proizvod, stope realnog rasta

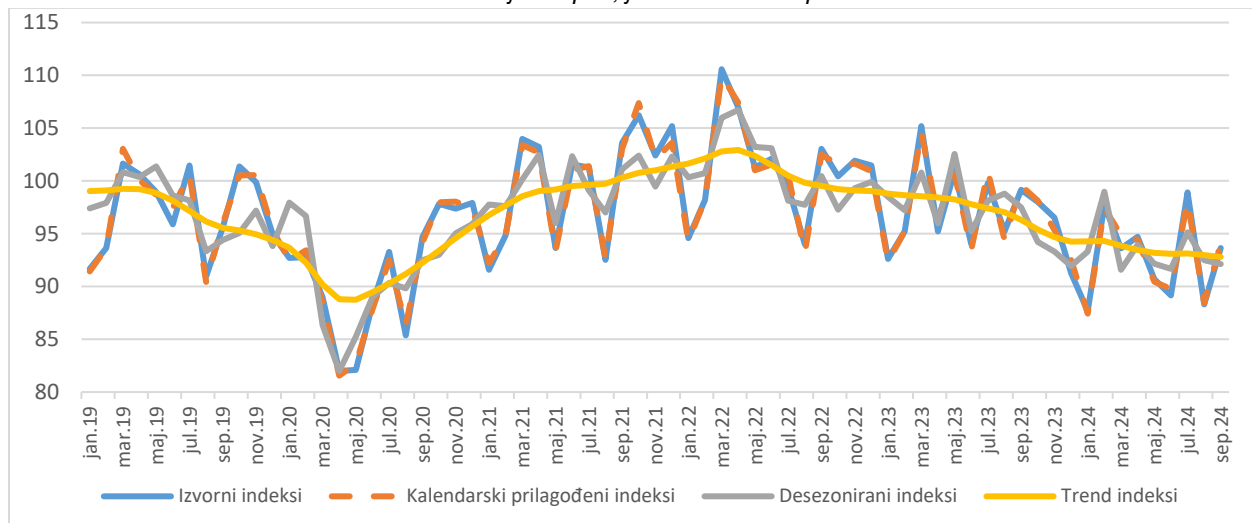
	2021				2022				2023 ¹⁾				2024 ¹⁾			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Nedesezonirani podaci, Q/Q-4	3,0	13,8	8,7	7,3	6,4	5,4	3,0	2,1	1,4	0,9	2,3	3,5	3,4	2,9	2,2	
Desezonirani podaci, Q/Q-1	3,5	1,2	1,5	1,4	1,5	0,7	-0,3	0,2	0,6	0,5	1,1	1,0	0,6	0,3	0,4	
Finalni trend, Q/Q-1	1,0	0,7	0,6	0,9	0,9	0,4	-0,1	0,0	0,4	0,6	0,9	0,9	0,6	0,4	0,4	

Izvor: Federalni zavod za statistiku

2.2. Industrijska proizvodnja

Pogoršani ekonomski i industrijski izgledi u EU, dodatno otežani globalnim geopolitičkim nestabilnostima, uticali su na smanjenje tražnje na tržištima naših glavnih trgovinskih partnera, što se ogleda u nastavku pada obima industrijske proizvodnje² u trećem kvartalu 2024. godine. Ukupna desezonirana industrijska proizvodnja u FBiH u septembru 2024. godine u odnosu na august 2024. godine, manja je za 0,4%. U septembru 2024. godine, u odnosu na septembar 2023. godine, industrijska proizvodnja u FBiH, kalendarski prilagođena, manja je za 5,6% (Grafikon 8).

Grafikon 8: Industrija ukupno, januar 2019. - septembar 2024.

Izvor: Federalni zavod za statistiku

U trećem kvartalu 2024. godine, u odnosu na prethodni kvartal, ukupna industrijska proizvodnja, sezonski prilagođena, veća je za 0,7% (Tabela 2). Zabilježeni slabi rast obima industrijske proizvodnje rezultat je rasta obima proizvodnje u djelatnostima Rudarstvo (9,7%), i Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom (5,2%). Dok je ostvaren pad u Prerađivačkoj industriji (-0,7%).

¹ Procjene

² Fizički obim industrijske proizvodnje izražava se indeksom, usklađen je s međunarodnim propisima i izračunava se s pomoću Laspeyresove formule

Tabela 2. Industrijska proizvodnja, kvartalne stope promjena, Q/Q-1 (sezonski prilagođene)

	2021				2022				2023				2024			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Industrija ukupno	4,1	1,8	-1,2	2,3	0,9	2,0	-5,3	0,1	0,0	-0,9	0,2	-5,1	1,6	-2,1	0,7	
Vađenje ruda i kamena	-1,5	2,5	-7,4	-4,9	2,7	4,0	-6,0	-6,6	-3,5	0,7	-0,3	-3,1	-0,3	-8,3	9,7	
Prerađivačka industrija	2,5	5,5	-0,4	1,9	3,2	1,3	-4,6	1,8	-1,0	-3,0	2,0	-5,5	1,7	-3,0	-0,7	
Proiz. i opskrba el. energijom i plin	12,3	-13,4	-0,6	10,0	-10,0	1,5	-9,1	-3,1	6,3	8,5	-8,6	-3,3	2,9	3,1	5,2	

Izvor: Federalni zavod za statistiku

U trećem kvartalu 2024. godine, u odnosu na treći kvartal 2023. godine, ukupna industrijska proizvodnja, kalendarski prilagođena, manja je za 4,9% (Tabela 3). Zabilježeni pad obima industrijske proizvodnje rezultat je pada obima proizvodnje u djelatnostima: Rudarstvo (-2,7%), Prerađivačka industrija (-7,3%), dok je rast zabilježen u Proizvodnji i snabdijevanju električnom energijom i plinom (8,1%).

Tabela 3. Industrijska proizvodnja, kvartalne stope promjena, Q/Q-4 (kalendarski prilagođene)

	2021				2022				2023				2024			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Industrija ukupno	5,9	17,8	8,8	6,7	4,1	4,3	-0,3	-2,9	-3,4	-6,2	-0,5	-5,9	-4,3	-5,5	-4,9	
Vađenje ruda i kamena	-12,2	-6,0	-4,9	-11,5	-7,7	-5,8	-4,0	-6,7	-11,6	-14,9	-9,3	-6,3	-3,4	-12,1	-2,7	
Prerađivačka industrija	6,8	22,6	11,7	9,2	11,4	6,0	1,5	1,3	-2,5	-6,8	-0,1	-7,4	-4,9	-4,9	-7,3	
Proiz. i opskrba el. energ. i plin	11,0	13,3	4,1	5,6	-14,8	0,4	-8,6	-19,7	-5,3	1,7	2,2	1,7	-1,1	-6,3	8,1	

Izvor: Federalni zavod za statistiku

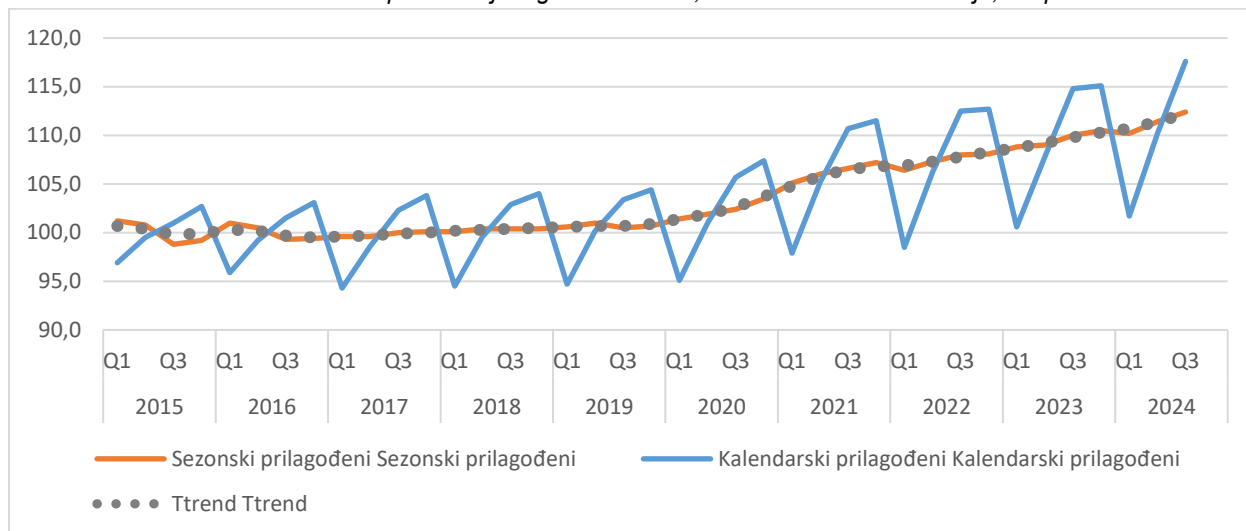
2.3. Građevinarstvo

Od kraja 2017. godine indeksi³ proizvodnje u građevinarstvu⁴ imaju stabilan blagi rast. Povoljni pokazatelji za treći kvartal tekuće godine su nastavak trenda rasta indeksa u građevinarstvu prethodnih kvartala.

³ Indeks za građevinarstvo ukupno je kompozitni indeks koji se izvodi iz indeksa visokogradnje i niskogradnje (Struktura: Objekti visokogradnje 35,9 i Objekti niskogradnje 64,1) u ukupnoj građevinskoj aktivnosti.

⁴ Indeksi proizvodnje u građevinarstvu usklađeni su sa EU propisima i preporukama o publikovanju indeksa proizvodnje u građevinarstvu. U skladu s tim, proizvodnja u građevinarstvu se prikazuje kvartalnom stopom promjene izračunatom iz desezoniranih indeksa i godišnjom stopom promjene izračunatom iz kalendarskih prilagođenih indeksa. Izračunate serije indeksa proizvodnje u građevinarstvu uporedive su s onim koje objavljuje EUROSTAT.

Grafikon 9: Indeksi proizvodnje u građevinarstvu, kvartalne vremenske serije, ukupno

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ukupna desezonirana proizvodnja u građevinarstvu u trećem kvartalu 2024. godine u poređenju sa prethodnim kvartalom zabilježila je rast od 0,9%. Posmatrano prema vrsti građevinskih objekata, u istom periodu na objektima visokogradnje zabilježen je rast od 0,5%, a na objektima niskogradnje rast od 1,3% (Tabela 4).

Tabela 4. Proizvodnja u građevinarstvu, kvartalne stope promjena, Q/Q-1 (sezonski prilagođene)

	2021				2022				2023				2024			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Ukupno	1,5	0,9	0,6	0,6	-0,7	0,8	0,7	0,1	0,6	0,2	0,9	0,5	-0,3	1,1	0,9	
Visokogradnja	0,7	0,8	0,1	0,1	-0,3	0,4	0,2	0,4	0,1	-0,1	0,1	0,5	0,0	1,1	0,5	
Niskogradnja	2,2	0,9	1,1	1,0	-1,2	1,3	1,2	-0,2	1,0	0,4	1,7	0,5	-0,5	1,1	1,3	

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ukupna kalendarski prilagođena proizvodnja u građevinarstvu u trećem kvartalu 2024.godine u poređenju sa treći kvartal 2023. godine veća je za 2,4%. Posmatrano prema vrsti građevinskih objekata, u istom periodu na objektima visokogradnje zabilježen je rast od 2,2%, a na objektima niskogradnje rast od 2,6% (Tabela 5).

Tabela 5. Proizvodnja u građevinarstvu, kvartalne stope promjena, Q/Q-4 (kalendarski prilagođene)

	2021				2022				2023				2024			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Ukupno	2,9	4,2	4,7	3,8	0,6	1,0	1,6	1,1	2,1	1,5	2,0	2,1	1,1	2,2	2,4	
Visokogradnja	1,6	3,4	2,3	1,7	0,3	0,2	0,2	0,9	1,3	0,8	0,4	0,1	0,5	1,8	2,2	
Niskogradnja	4,4	4,8	7,0	5,7	1,0	1,7	2,9	1,3	2,9	2,1	3,4	3,9	1,8	2,7	2,6	

Izvor: Federalni zavod za statistiku

2.4. Trgovina

Sezonski prilagođeni ukupan promet trgovaca na malo⁵ – oblast 47 realno je pao za 0,2% u trećem kvartalu 2024. godine u odnosu na drugi kvartal 2024. godine (Tabela 6).

Tabela 6. Trgovina na malo, kvartalne stope promjena, Q/Q-1 (sezonski prilagođene)

	2021				2022				2023				2024			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Promet trgovaca na malo, nominalno	0,8	4,0	6,7	0,2	8,5	4,3	1,1	3,1	1,0	2,7	3,2	2,1	0,7	2,3		
Promet trgovaca na malo, realno	0,2	4,2	5,1	-1,9	3,7	-1,6	-0,6	1,6	1,4	2,0	2,4	2,3	0,8	1,9		

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Kalendarski prilagođeni ukupan promet trgovaca na malo - oblast 47 realno je porastao za 4,9% u trećem kvartalu 2024. u odnosu treći kvartal 2023 (Tabela 7).

Tabela 7. Trgovina na malo, kvartalne stope promjena, Q/Q-4 (kalendarski prilagođene)

	2021				2022				2023				2024			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Promet trgovaca na malo, nominalno	-5,5	19,8	19,1	11,5	20,9	21,3	14,5	17,5	10,0	8,1	9,9	9,1	9,4	8,8	4,9	
Promet trgovaca na malo, realno	-2,6	19,6	17,0	6,9	11,1	5,9	-0,7	3,2	0,7	4,8	7,1	8,5	7,8	7,8	5,4	

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ukupan izvorni neprilagođeni promet od trgovine na malo u septembru 2024. godine u odnosu na septembar 2023. godine rastao je za 0,2%. Najveći uticaj na rast nominalnog neprilagođenog prometa u jseptembru 2024. godine u odnosu na na septembar 2023. godine imale su: Tekstil, odjevni predmeti, obuća i kožni predmeti u iznosu od 15,7% i uticajem od 1,1%; Apoteke/ljekarne, medicinski i ortopedski proizvodi, kozmetički i toaletni proizvodi u iznosu od 10,2% i uticajem od 1,0%; Ostala trgovina na malo izvan prodavnica/prodavaonica u iznosu od 22,7% i uticajem od 0,2%.

⁵ Indeks prometa trgovine na malo, Obuhvata aktivnosti preprodaje robe krajnjim potrošačima za ličnu potrošnju ili upotrebu u domaćinstvima, predstavlja jedan od najznačajnijih ekonomskih pokazatelja čija je svrha pravovremeno pružati informacije domaćim institucijama, donosiocima odluka u našoj zemlji, poslovnim subjektima, istraživačkim ustanovama i široj javnosti, kao i međunarodnim organizacijama. Indeks prikazuje promjene nivoa ostvarenog prometa (nominalne i realne vrijednosti). Primjenjuje se i za procjenu rezultata maloprodajnog sektora, potrošnje stanovništva kao i pri izračunu nacionalnih računa. Nominalni indeksi prikazuju kretanje prometa u tekućim cijenama, a realni indeksi prikazuju kretanje prometa u stalnim cijenama. Realni indeksi dobiveni su deflacioniranjem nominalnih vrijednosti prometa prilagođenim indeksom potrošačkih cijena (CPI-Consumer price Index).

2.5. Ostale uslužne djelatnosti

U trećem kvartalu 2024. godine, u odnosu na drugi kvartal 2024., godine ukupni sezonski prilagođeni promet ostalih uslužnih djelatnosti⁶ rastao je za 2,0% (Tabela 8). Za isti period, sezonski prilagođeni promet u području I – Hotelijerstvo i ugostiteljstvo bilježi rast od 1,1%. Rast desezoniranog prometa od 3,6% zabilježen je u području J – Informacije i komunikacije.

Kalendarski prilagođeni ukupan promet ostalih uslužnih djelatnosti u trećem kvartalu 2024. godine bilježi rast od 13,7% u odnosu na treći kvartal 2023. godine (Tabela 8).

Kalendarski prilagođeni promet u području I - Hotelijerstvo i ugostiteljstvo, u trećem kvartalu bilježi rast od 22,2% u odnosu na treći kvartal 2023.godine. Rast kalendarski prilagođenog prometa zabilježen je u području N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, od 28,7%.

U ukupnom prometu ostalih uslužnih djelatnosti najveće učešće od 44,6% ostvareno je u području J – Informacije i komunikacije, prema KD BiH 2010. Slijedi područje M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti u iznosu od 22,9 %. Učešće svih ostalih djelatnosti je 32,5%.

Tabela 8. Ostale uslužne djelatnosti, kvartalne stope promjena

	2021				2022				2023				2024			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Sezonski prilagođeni indeksi, Q/Q-1	3,9	4,5	10,3	-0,9	9,0	4,9	7,1	0,2	4,6	-0,3	4,1	-0,4	9,3	1,9	2,0	
Kalendarski prilagođeni indeksi, Q/Q-4	-2,0	22,3	23,5	17,9	23,3	25,0	22,0	22,6	16,9	12,1	8,9	7,5	12,7	16,6	13,7	

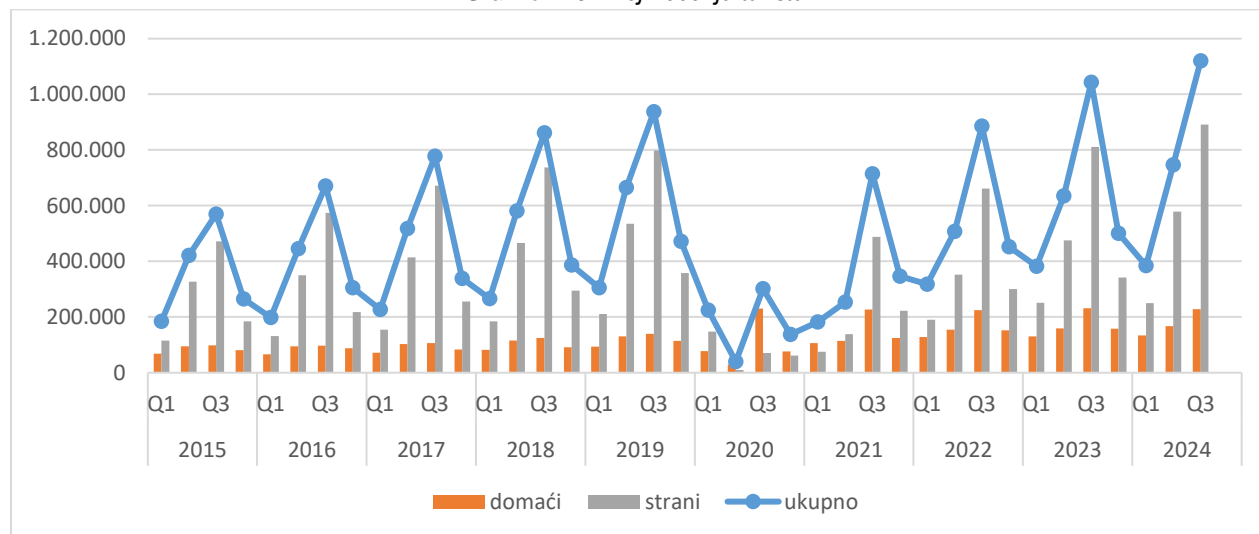
Izvor: Federalni zavod za statistiku

⁶ Jedinice posmatranja ostalih uslužnih djelatnosti⁶ su su poslovni subjekti sa glavnom (pretežnom) djelatnošću u oblasti H53 - Poštanske i kurirske djelatnosti i područjima I – Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo); J – Informacije i komunikacije; M – Stručne, naučne i tehničke djelatnosti (isključujući granu 70.1 i oblasti 72 i 75) i N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti. Prati se promet u redovnoj kvartalnoj periodici. Promet obuhvata vrijednost svih prodatih usluga i roba na tržištu u bez obzira na to jesu li naplaćene i nezavisno od toga od koje djelatnosti je ostvaren. Iz prometa se isključuje porez na dodanu vrijednost (PDV), prodaja osnovnih sredstava, te drugi vanredni i finansijski prihodi. Metodološka osnova: <https://fzs.ba/wp-content/uploads/2017/11/Metodolosko-uputstvo-Kvartalni-indikator-za-ostale-usluzne-djelatnosti.pdf>

2.6. Turizam

Ukupan broj noćenja turista u trećem kvartalu 2024. godine iznosio je 1.120.177 što je za 7,4% više u odnosu na treći kvartal 2023. godine, a u odnosu na drugi kvartal 2024. godine više za 50,0%. U trećem kvartalu 2024. godine učešće domaćih turista u noćenjima je 20,4%, a stranih turista 79,6%.

Grafikon 10: Broj noćenja turista

Izvor: Federalni zavod za statistiku

2.7. Zaposlenost

Analiza kretanja na tržištu rada u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) za period od 2021. do 2024. godine ukazuje na rast zaposlenosti i oštar pad nezaposlenosti. U periodu od trećeg kvartala 2021. do trećeg kvartala 2024. godine, broj zaposlenih lica povećan je za 3,9%, dok je broj nezaposlenih smanjen za značajnih 16,1%.

Prema administrativnim podacima⁷, prosječan broj registrovanih zaposlenih u trećem kvartalu 2024. godine iznosio je 547.537 lica. U poređenju s prethodnim kvartalom, zabilježen je blagi pad broja zaposlenih za 797 lica ili 0,1%, dok je u odnosu na isti kvartal prethodne godine broj zaposlenih veći za 6.195 lica ili 1,1%.

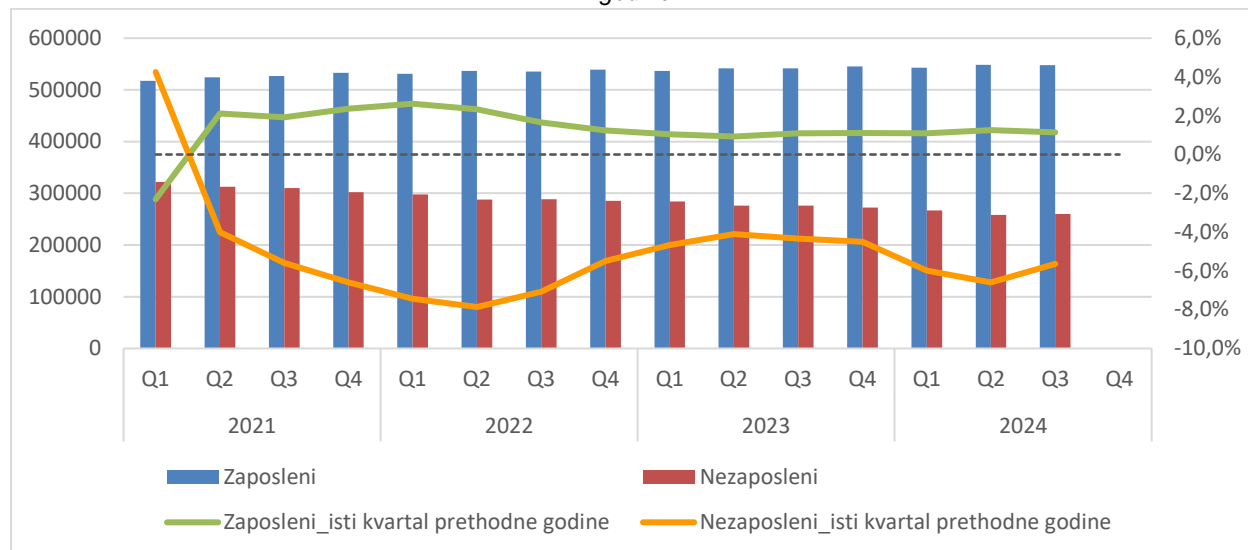
Prosječan broj nezaposlenih u trećem kvartalu 2024. godine iznosio je 260.336 lica, što predstavlja povećanje od 2.233 lica ili 0,9% u odnosu na prethodni kvartal. Međutim, u poređenju

⁷ Administrativni podaci broja zaposlenih i nezaposlenih prema evidenciji FZS i FZZZ.

s istim periodom prethodne godine, broj nezaposlenih smanjen je za 15.560 lica ili 5,6%, čime se nastavlja pozitivan trend smanjenja nezaposlenosti.

Grafikon 11: Administrativni podaci broja zaposlenih, nezaposlenih i promjene u odnosu na isti kvartal prethodne godine

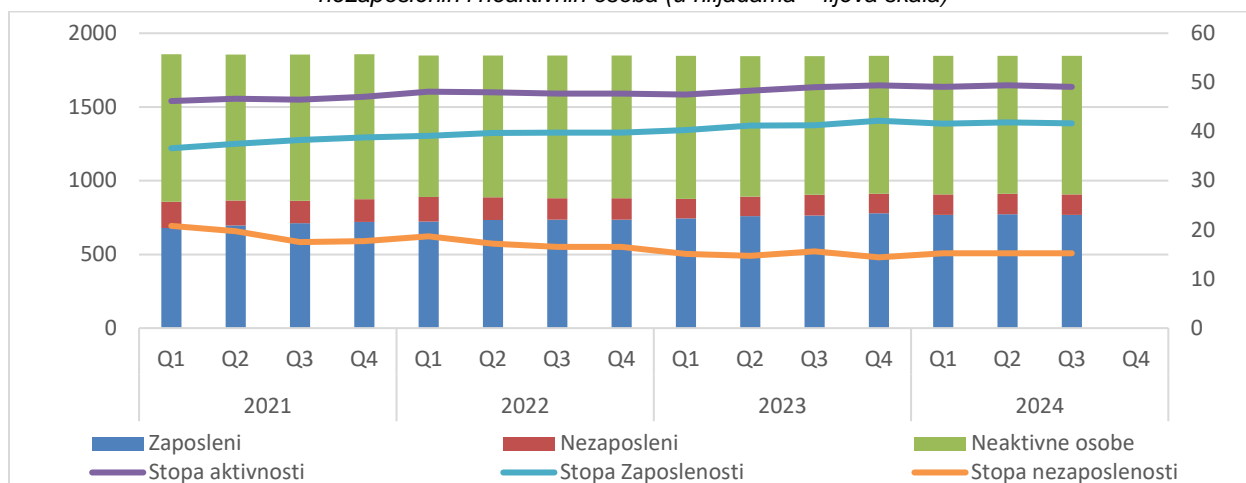

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Stopa aktivnosti, prema anketnim podacima⁸, u trećem kvartalu 2024. godine iznosila je 49,1%, što je blagi pad od 0,3 p.p. u odnosu na prethodni kvartal, ali i rast od 0,1 p.p. u poređenju s istim periodom prethodne godine. Stopa zaposlenosti iznosila je 41,6%, što je za 0,2 p.p. manje nego u prethodnom kvartalu, dok je u odnosu na isti kvartal prethodne godine zabilježen rast od 0,3 p.p.. S druge strane, stopa nezaposlenosti ostala je nepromijenjena u odnosu na prethodni kvartal, u iznisi 15,2%, u poređenju s trećim kvartalom 2023. godine smanjena za 0,4 p.p..

⁸ Anketa o radnoj snazi je istraživanje koje provodi Federalni zavod za statistiku u saradnji sa Agencijom za statistiku BiH i Republičkim zavodom za statistiku RS. Anketom o radnoj snazi prikupljaju se podaci o ekonomski aktivnom stanovništvu ili o radnoj snazi prema preporukama Međunarodne organizacije rada (International Labour Organisation – ILO).

Grafikon 12: Stopa aktivnosti, stopa zaposlenosti i stopa nezaposlenosti (desna skala); anketni broj zaposlenih, nezaposlenih i neaktivnih osoba (u hiljadama – lijeva skala)

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Podaci za treći kvartal 2024. godine ukazuju na stabilan i pozitivan trend na tržištu rada, uz povećanje zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti u višegodišnjem periodu. Iako su kvartalne oscilacije minimalne, dugoročni pokazatelji ukazuju na oporavak i konsolidaciju tržišta rada u FBiH. Nastavak ovog trenda zavisice od održivog ekonomskog rasta, unapređenja poslovnog ambijenta i daljih strukturnih reformi usmjerenih na povećanje zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti.

2.8. Plate

Trend rasta plata u Federaciji Bosne i Hercegovine nastavljen je i u trećem kvartalu 2024. godine, što ukazuje na strukturne promjene u ponudi i potražnji na tržištu rada.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, prosječna mjesečna neto plata u septembru 2024. godine iznosila je 1.369 KM, dok je prosječna bruto plata iznosila 2.135 KM. U poređenju s istim periodom prethodne godine, neto plata je zabilježila rast od 8,7% ili 109 KM, bruto plata je porasla proporcionalno, čime se potvrđuje pozitivan trend u nominalnim zaradama.

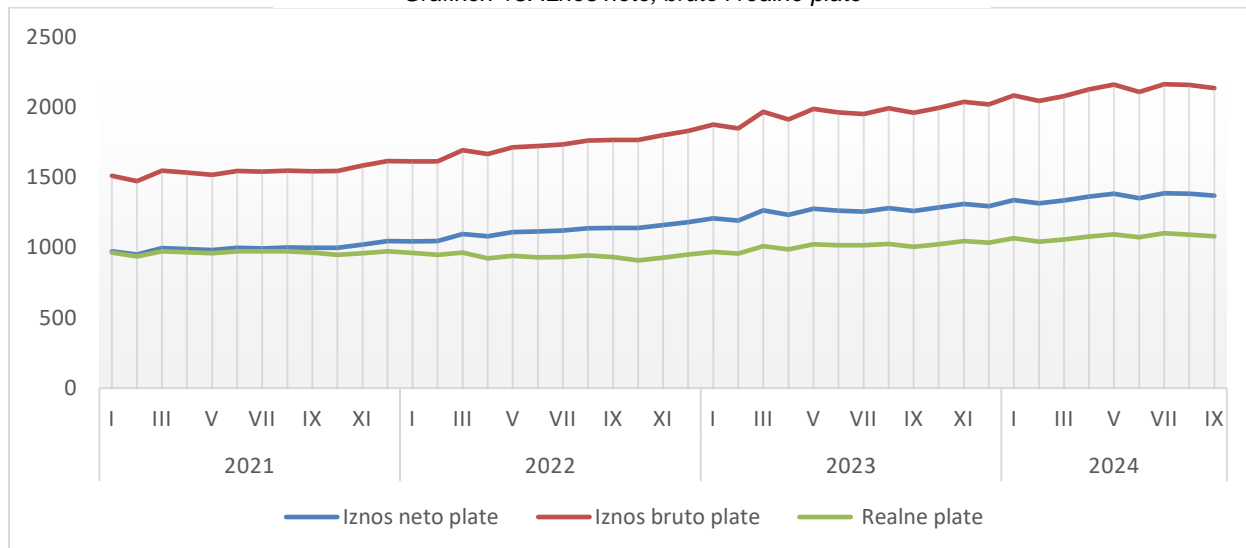
Prosječna realna plata⁹, koja uzima u obzir inflaciju, iznosila je 1.081 KM u septembru 2024. godine. U poređenju s istim periodom prethodne godine, prosječna realna plata zabilježila je rast od 7,4% ili 74 KM, što ukazuje na povećanje realnog dohotka.

Analiza dinamike rasta plata pokazuje da su neto i bruto plate mjesečno rasle po prosječnoj stopi od 0,8%, dok je realna plata rasla nešto sporije, za 0,3%. Ove stope rasta ukazuju na relativnu stabilnost i postepeno jačanje plata u kontekstu migracija, inflacionih kretanja i ekonomskog rasta.

Grafikon 13 prikazuje kretanje neto, bruto i realnih plata, nudeći jasan uvid u njihove međusobne odnose i trendove tokom analiziranog perioda.

⁹ Neto plata prilagođena stopi inflacije, izračunata pomoću indeksa potrošačkih cijena (CPI bazna godina 2015.)

Grafikon 13: Iznos neto, bruto i realne plate

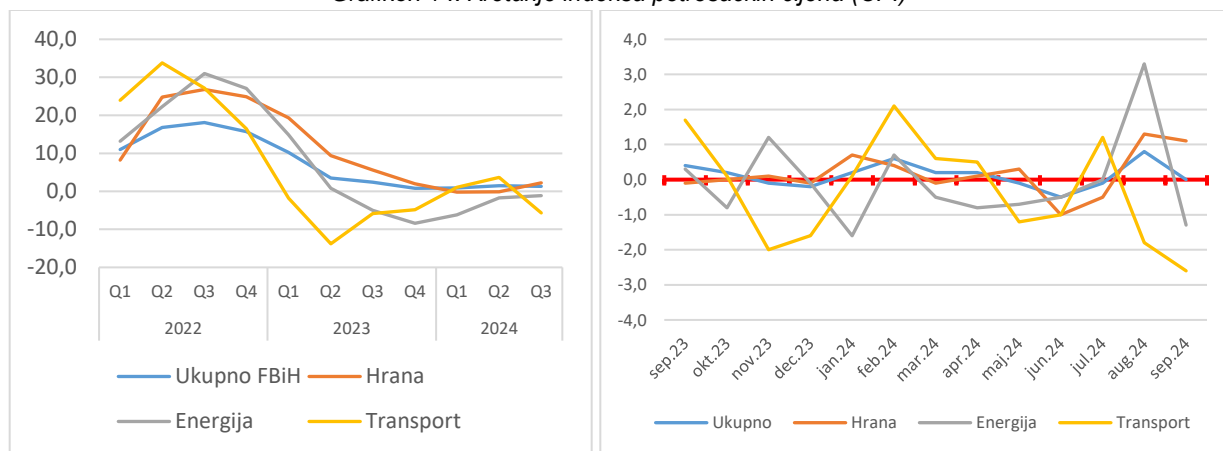
Izvor: Federalni zavod za statistiku

Rast nominalnih i realnih plata u trećem kvartalu 2024. godine odražava pozitivne ekonomske tokove u FBiH, dok poboljšanje kupovne moći ukazuje na smanjenje negativnog uticaja inflacije na standard zaposlenih. Međutim, očuvanje ovog trenda zahtijeva dalje unapređenje produktivnosti, jačanje konkurentnosti privrede i održavanje stabilnog makroekonomskog okruženja.

3. CIJENE

Tokom trećeg kvartala 2024. godine u FBiH nisu zabilježene značajnije promjene prosječnih potrošačkih cijena. Posmatrano u odnosu na prethodni mjesec, u julu 2024. godine, u prosjeku, cijene su smanjene za 0,1%, u augustu 2024. godine su porasle za 0,8%, dok u septembru nije došlo do promjena. Posmatrano po odjeljcima koji imaju najveću relativnu važnost, u septembru 2024. godine zabilježeno je povećanje cijena hrane za 1,1%, dok su cijene energije i cijene transporta niže za za 1,3% i 2,6% respektivno. U odnosu na isti mjesec prethodne godine, u septembru 2024. godine cijene su u prosjeku porasle za 1,3%, za isti procenat kao i u odnosu na decembar 2023. godine.

Grafikon 14: Kretanje indeksa potrošačkih cijena (CPI)*

Izvor: Federalni zavod za statistiku

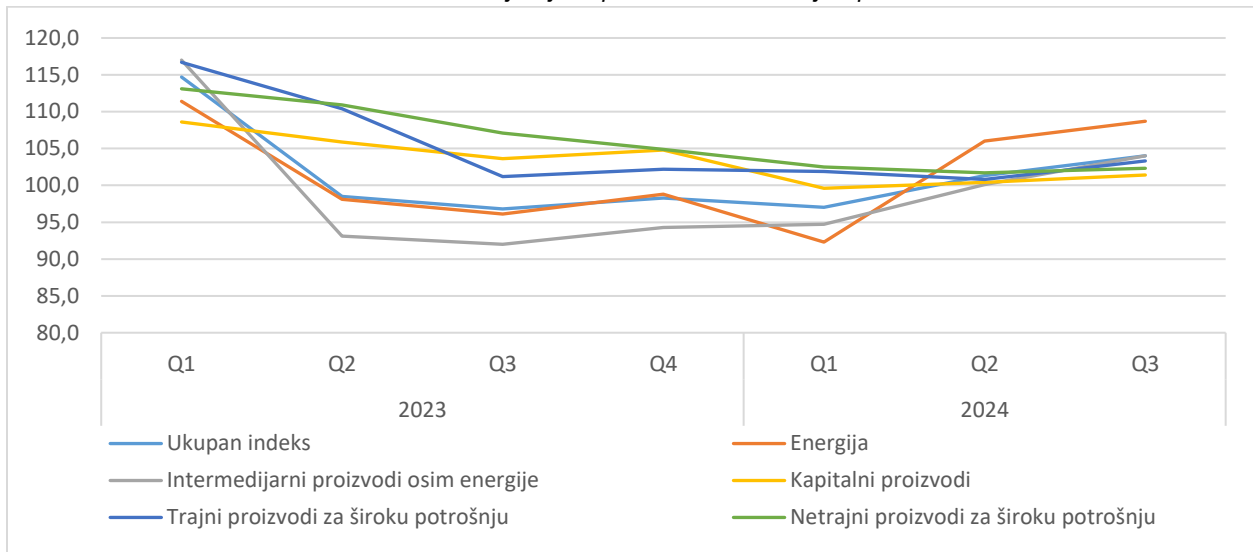
*Lijevo – promjene u odnosu na isti kvartal prethodne godine (posljednji mjesec u kvartalu, bazna godina 2015)

Desno – promjene u odnosu na prethodni mjesec (bazna godina 2015)

Posmatrano po odjeljcima koji imaju najveću relativnu važnost, u odnosu na kraj trećeg kvartala 2023. godine (septembar 2023), zabilježen je rast cijena hrane za 2,2%, dok su cijene energije i transporta smanjene za 1,1% i 5,7% respektivno.

Cijene proizvođača industrijskih proizvoda u septembru 2024. godine su u prosjeku zabilježile rast od 2,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Rast cijena zabilježen je kod svih industrijskih grupacija, pa su cijene energije porasle za 7,3%, intermedijarnih proizvoda za 0,7%, kapitalnih proizvoda za 2,3%, trajnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 2,0% i 1,4% respektivno.

Grafikon 15: Kretanje cijena proizvođača industrijskih proizvoda

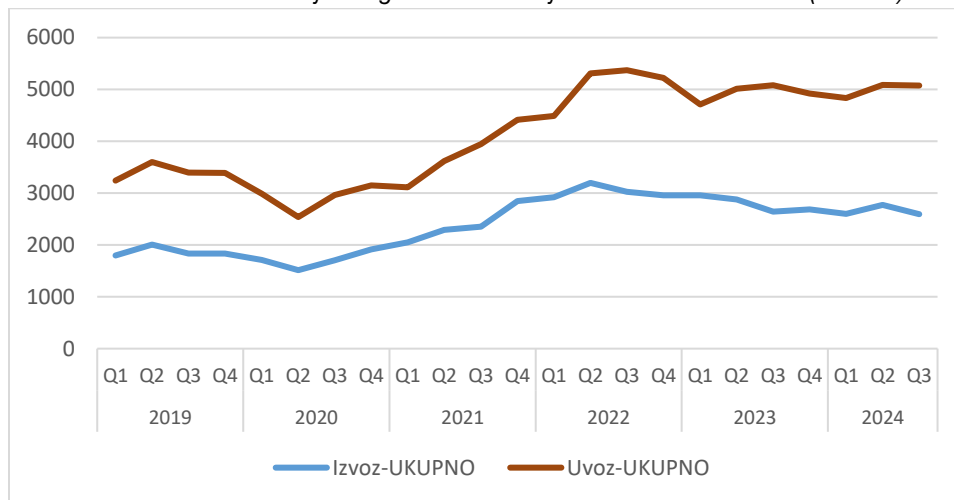

Izvor: Federalni zavod za statistiku

4. TRGOVINSKA RAZMJENA FBIH SA INOZEMSTVOM

Federacija BiH je u trećem kvartalu 2024. godine zabilježila pad obima vanjske trgovine u odnosu na prethodni kvartal. Ukupan izvoz u trećem kvartalu 2024. godine iznosio je 2,6 mlrd. KM, što je manje za 176,0 mil. KM ili za 6,4%, dok je ukupan uvoz iznosio 5,1 mlrd. KM, što je manje za 9,8 mil. KM ili 0,2%. Vanjskotrgovinski deficit u trećem kvartalu porastao je za 166,2 mil. KM u odnosu na prethodni kvartal.

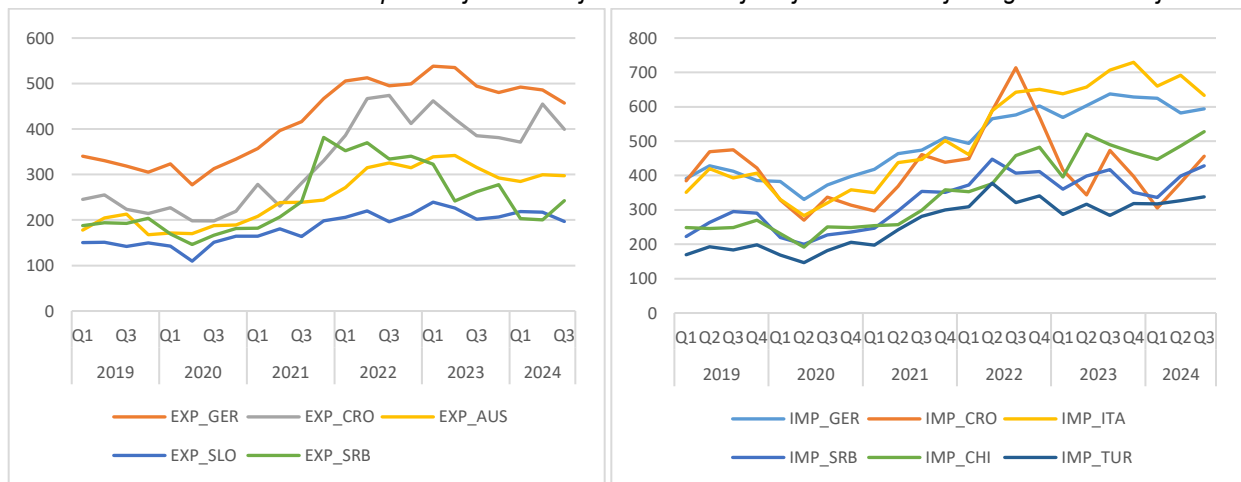
Grafikon 16: Obim vanjske trgovine Federacije BiH sa inoizanstvom (mil. KM)

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Posmatrano po zemljama sa kojima FBiH ostvaruje najveći udio robne razmjene, u trećem kvartalu 2024. godine najviše je izvezeno u Njemačku (457,0 mil. KM), što je za 29,2 mil. KM ili 6,0% manje u odnosu na prethodni kvartal. Smanjenje izvoza u trećem kvartalu 2024. godine zabilježeno je prema Sloveniji (za 19,9 mil. KM ili 9,2%), Hrvatskoj (za 56,1 mil. KM ili 12,3%) i Italiji (22,3 mil. KM ili 11,3%), dok je povećanje izvoza zabilježeno prema Srbiji (za 42,3 mil. KM ili 21,1%). U Austriju izvoz je na približno istom nivou kao i u prethodnom kvartalu.

Grafikon 17: Izvoz i uvoz FBiH po zemljama sa kojima se ostvaruje najveći obim vanjskotrgovinske razmjene

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Najveći uvoz FBiH u trećem kvartalu 2024. godine ostvaren je iz Italije u vrijednosti od 633,0 mil. KM, što je u odnosu na prethodni kvartal manje za 58,8 mil. KM ili 8,5%. Uvoz iz Njemačke u trećem kvartalu 2024. godine ostvaren je u vrijednosti od 594,0 mil. KM i u odnosu na prethodni kvartal veći je za 12,2 mil. KM ili 2,1%.

U odnosu na treći kvartal prethodne godine, ukupan izvoz manji je 49,8 mil. KM ili za 1,9%, dok je uvoz manji za 4,8 mil. KM ili 0,1%. Ukupan vanjskotrgovinski deficit povećao se za 1,8%. Posmatrano po zemljama, u odnosu na isti kvartal prethodne godine smanjenje izvoza zabilježeno je prema Njemačkoj za 37,6 mil. KM ili 7,6%, Austriji za 18,7 mil. KM ili 5,9%, Sloveniji za 4,8 mil. KM ili 2,4%, Srbiji za 19,5 mil. KM ili 7,4% i Italiji za 22,7 mil. KM ili 11,5%. Povećanje izvoza zabilježeno je prema Hrvatskoj za 14,2 mil. KM ili za 3,7%.

Smanjenje uvoza u odnosu na treći kvartal prethodne godine ostvareno je iz Italije i Hrvatske za 1,4% i 3,5% respektivno, dok je povećanje uvoza ostvareno iz Austrije (2,7%), Srbije (2,6%), Kine (7,8%), Turske (19,1%) i Slovenije (12,2%).

5. FISKALNA POLITIKA

5.1. Javni prihodi

Javnim приходima smatraju se porezni prihodi, doprinosi, neporezni prihodi i ostali prihodi¹⁰. Prikupljenim javnim приходima vrši se finansiranje javne potrošnje Federacije BiH, kantona, jedinica lokalne samouprave, vanbudžetskih fondova, nadležnih tijela za ceste, autoceste i ostalih korisnika javnih prihoda u Federaciji BiH.

Ukupni javni prihodi u trećem kvartalu 2024. godine u FBiH iznose 3.383,1 mil. KM, što predstavlja rast za 135,7 mil. KM ili 4,18% u odnosu na prethodni kvartal, i rast za 300,8 mil. KM ili 9,76% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

5.2. Prihodi od indirektnih poreza

Ukupno raspoređeni prihodi od indirektnih poreza FBiH u trećem kvartalu 2024. godine iznose 1.421 mil. KM, što je više za 165 mil. KM ili 13% u odnosu na prethodni kvartal, a 142 mil. KM ili 11% više u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Od ukupnih prihoda za FBiH, doznačena sredstva iznose 1.117 mil. KM, što predstavlja rast za 134 mil. KM ili 13,63% u odnosu na prethodni kvartal, a 141 mil. KM ili 14,45% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

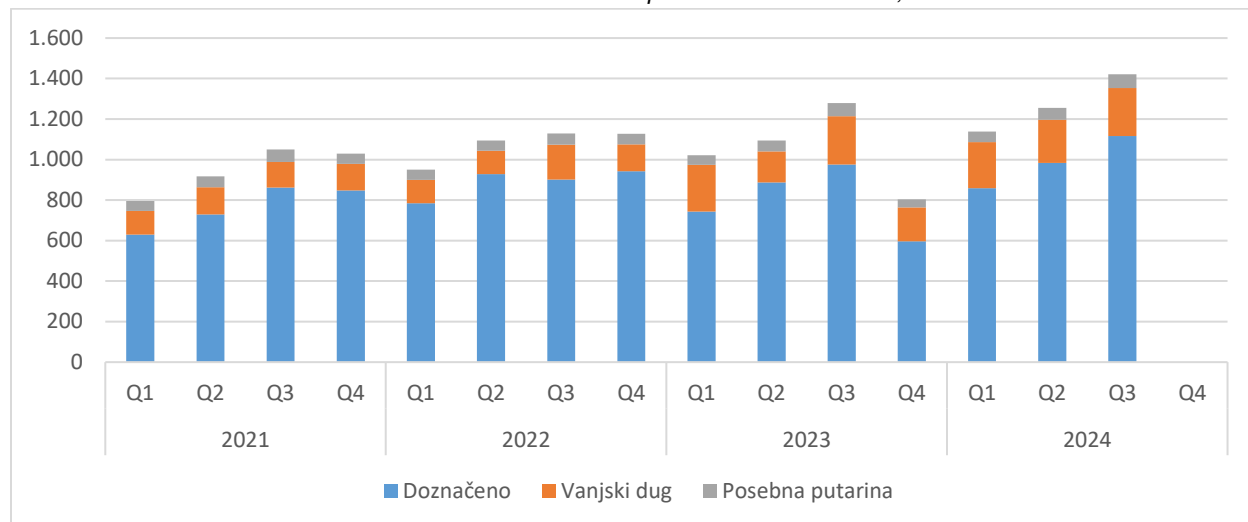
Sredstva namijenjena za otplatu vanjskog duga te sredstva po osnovu posebne cestarine za izgradnju autocesta i drugih cesta bilježe blagi rast, i iznose 236 mil. KM i 67,7 mil. KM, respektivno.

---

¹⁰ Ostali prihodi utvrđeni zakonima i drugim propisima Bosne i Hercegovine, Federacije BiH, kantona i jedinica lokalne samouprave

Grafikon 18: Prihodi od indirektnih poreza doznačeni FBiH, mil. KM

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

5.3. Prihodi od direktnih poreza

Prema podacima Porezne uprave FBiH, u trećem kvartalu 2024. godine naplaćeni su prihodi u ukupnom iznosu od 1.963,2 mil. KM, što je manje za 30,1 mil. KM ili 2% u odnosu na prethodni kvartal, a 159,8 mil. KM ili 8,9% više u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Od ukupno naplaćenih prihoda Porezne uprave FBiH, najveći udio imaju prihodi od doprinosa¹¹ (69,9%). Ukupni doprinosi u trećem kvartalu 2024. godine iznose 1.374 mil. KM, što predstavlja rast za 8,2 mil. KM ili 0,6% u odnosu na prethodni kvartal, dok u odnosu na isti kvartal prethodne godine bilježe rast za 112,5 mil. KM ili 8,9%.

Prihodi od direktnih poreza¹² iznose 361,5 mil. KM i niži su u odnosu na prethodni kvartal za 71,4 mil. KM ili 16,5%, a bilježe rast za 33,1 mil. KM ili 10,1% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

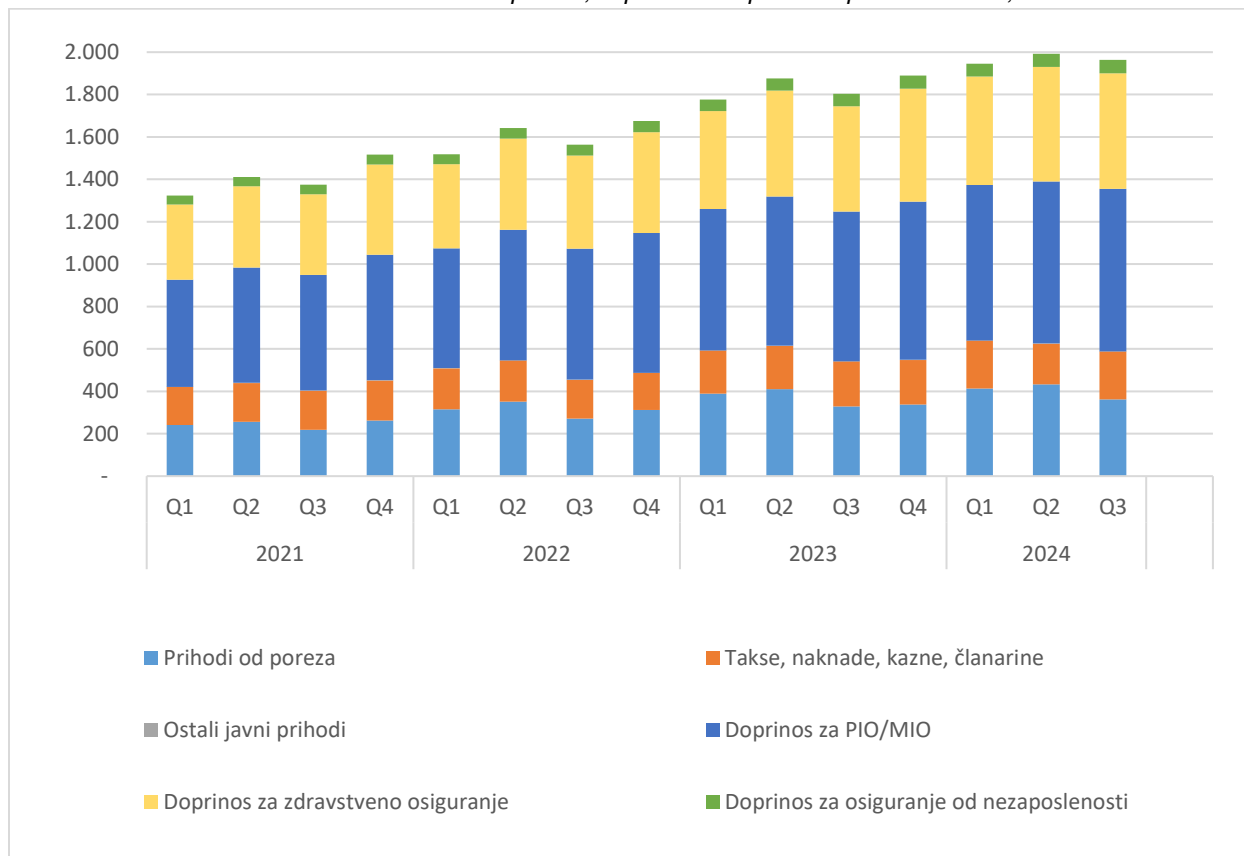
Prihodi od taksi, naknada, kazni i članarina iznose 226,5 mil. KM i, u odnosu na prethodni kvartal, viši su za 34 mil. KM ili 17,7% u odnosu na prethodni kvartal. Također, bilježe rast za 13,9 mil. KM ili 6,5% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

U strukturi prihoda od doprinosa najveći udio imaju prihodi od doprinosa za PIO (56%), a iznose 765,7 mil. KM. U strukturi prihoda od direktnih poreza najveći udio imaju prihodi od poreza na dohodak (52%), a iznose 186,7 mil. KM.

¹¹ Doprinosi za PIO, doprinosi za zdravstveno osiguranje, doprinosi za slučaj nezaposlenosti.

¹² Porez na dohodak, na dobit, porez na promet nepokretnosti, porez na imovinu

Grafikon 19: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeznih prihoda u FBiH, mil. KM

Izvor: Porezna uprava FBiH

5.4. Udio javnih prihoda u BDP-u

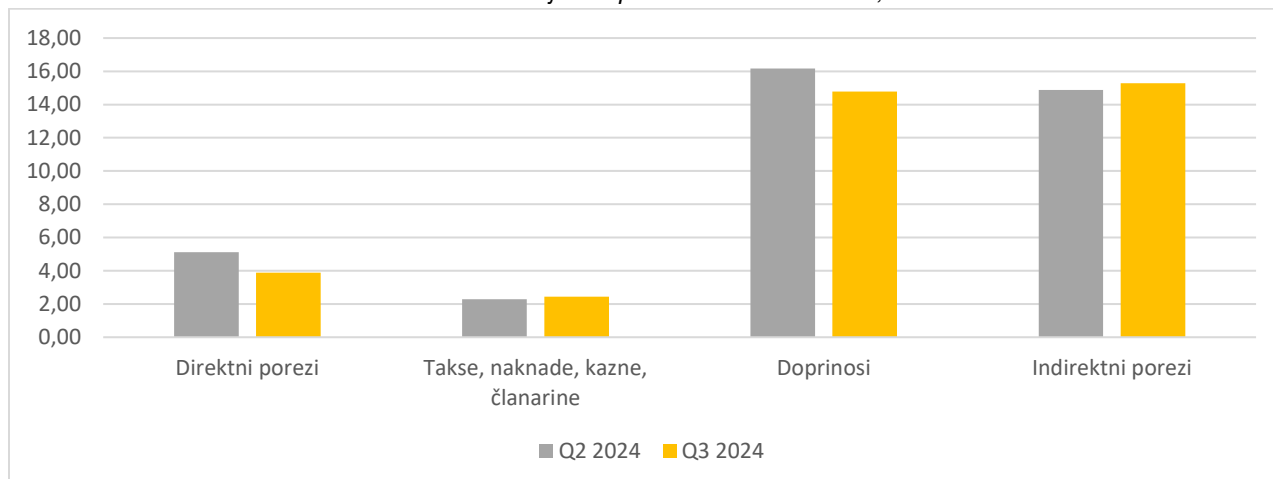
Ukupni javni prihodi u FBiH u trećem kvartalu 2024. godine čine 36,39% BDP-a. U prethodnom kvartalu ovaj udio je iznosio 38,45%, a u istom kvartalu prethodne godine 35,52%.

U ukupnom finansiranju javne potrošnje FBiH, prihodi od indirektnih poreza¹³ učestvuju sa 15,29% BDP-a, dok prihodi od direktnih poreza učestvuju sa 3,89% BDP-a.

Doprinosi čine 14,78% BDP-a, a prihodi od taksu, naknada, kazni i članarina čine 2,44% BDP-a.

¹³ Ukupno raspoređeni prihodi FBiH.

Grafikon 20: Udio javnih prihoda u FBiH u BDP-u, %

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH, Porezna uprava FBiH, Federalni zavod za statistiku

5.5. Javni dug

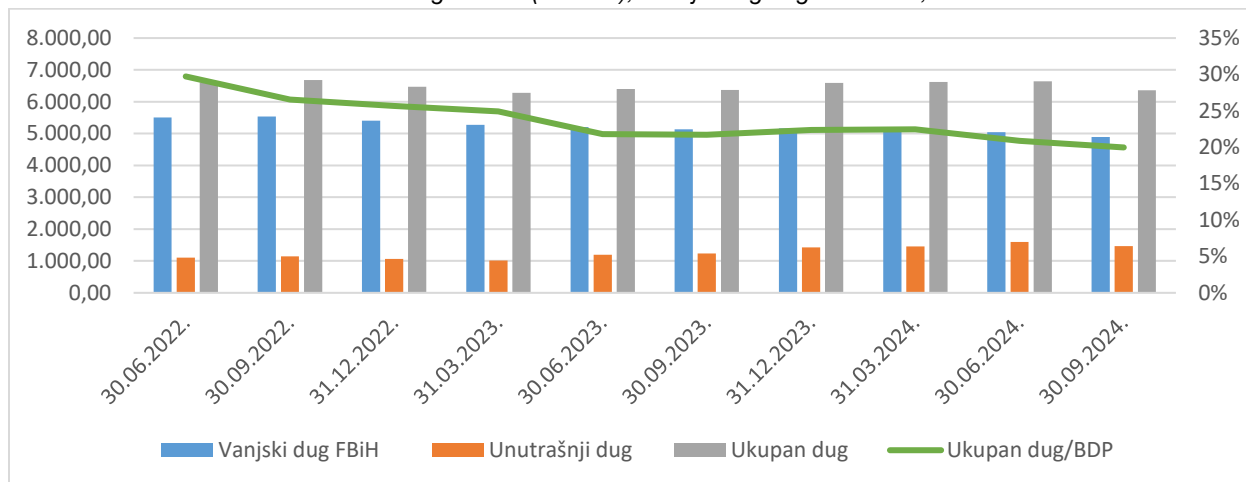
Ukupan vanjski i unutrašnji dug u Federaciji BiH, uključujući dug kantona, gradova, općina, javnih preduzeća i drugih korisnika kredita, sa stanjem na dan 30.09.2024. godine iznosi 6.360,15 mil. KM. Od ukupnog duga, 76,88% odnosi se na vanjski (4.889,64 mil. KM¹⁴), a 23,12% na unutrašnji dug (1.470,51 mil. KM).

Poredeći sa stanjem ukupnog duga na dan 30.06.2024. godine, bilježi se pad za 283,3 mil. KM ili 4,26%, te pad za 12,82 mil. KM ili 0,2% u odnosu na stanje duga na dan 30.09.2023. godine.

Udio ukupnog javnog duga u BDP-u ima blago opadajući trend. Na dan 30.09.2024. godine iznosi 19,97%, što je niže za 0,89 p.p. u odnosu na kraj drugog kvartala, a niže za 1,74 p.p. u odnosu na kraj trećeg kvartala prethodne godine.

¹⁴ U ukupnom vanjskom dugu obuhvaćen je i dug krajnjih korisnika kredita na koje je supsidijarno preneseno vanjsko zaduženje u iznosu od 3.649,52 mil. KM.

Grafikon 21: Javni dug u FBiH (mil. KM), udio javnog duga u BDP-u, desna skala

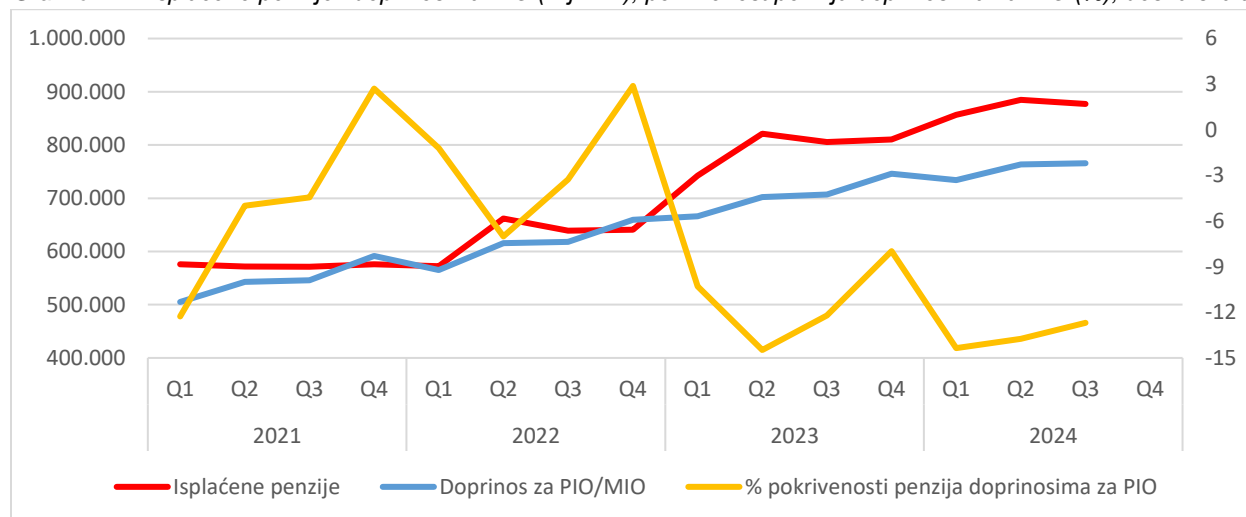
Izvor: Federalno ministarstvo finansija

5.6. Penzije i doprinosi

Ukupni iznos isplaćenih penzija¹⁵ bilježi blagi pad u trećem kvartalu 2024. godine u odnosu na prethodni kvartal. Poredeći iznos isplaćenih penzija i naplaćenih doprinosa za PIO/MIO, primjetan je kontinuiran nedostatak u pokrivenosti penzija doprinosima. U trećem kvartalu 2024. godine pokrivenost je iznosila -12,7%, odnosno deficit u iznosu od 111,4 mil. KM, dok je u prethodnom kvartalu pokrivenost iznosila -13,7%, odnosno deficit u iznosu od 121,6 mil. KM.

Broj penzionera se blago povećao u odnosu na prethodni kvartal. U narednom periodu može se očekivati daljnji rast broja penzionera i povećanje potrebnih sredstava za isplatu penzija.

Grafikon 22: Isplaćene penzije i doprinosi za PIO (hilj. KM), pokrivenost penzija doprinosima za PIO (%), desna skala

Izvor: Federalni zavod za PIO/MIO, Porezna uprava FBiH

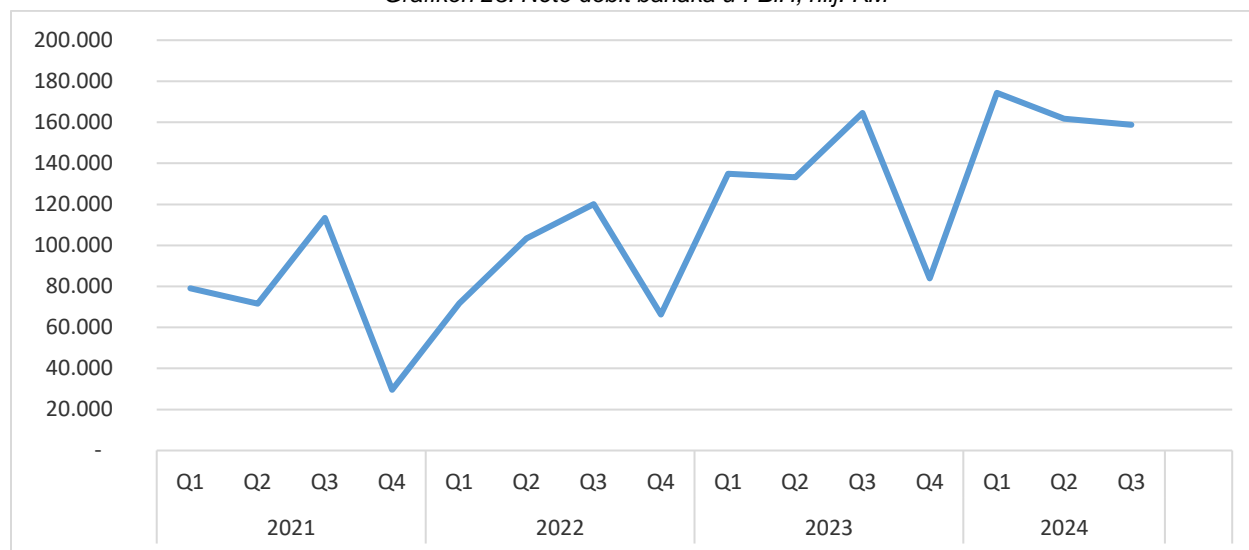
¹⁵ Redovne i zaostale penzije.

6. FINANSIJSKO TRŽIŠTE

6.1. Profitabilnost banaka

Profitabilnost bankarskog sektora u FBiH, kao i pojedinačnih banaka u sektoru, posmatra se u kontekstu održivosti, odnosno stabilnosti nivoa i kvaliteta zarade i jačanja kapitalne osnove putem zadržane dobiti. U 3. kvartalu, na nivou bankarskog sektora u FBiH, iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 158,8 mil. KM, što je za 5,7 mil. KM ili 3,5% niže u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Sve banke sa sjedištem u FBiH iskazale su pozitivan finansijski rezultat.

Grafikon 23: Neto dobit banaka u FBiH, hilj. KM

Izvor: Agencija za bankarstvo FBiH

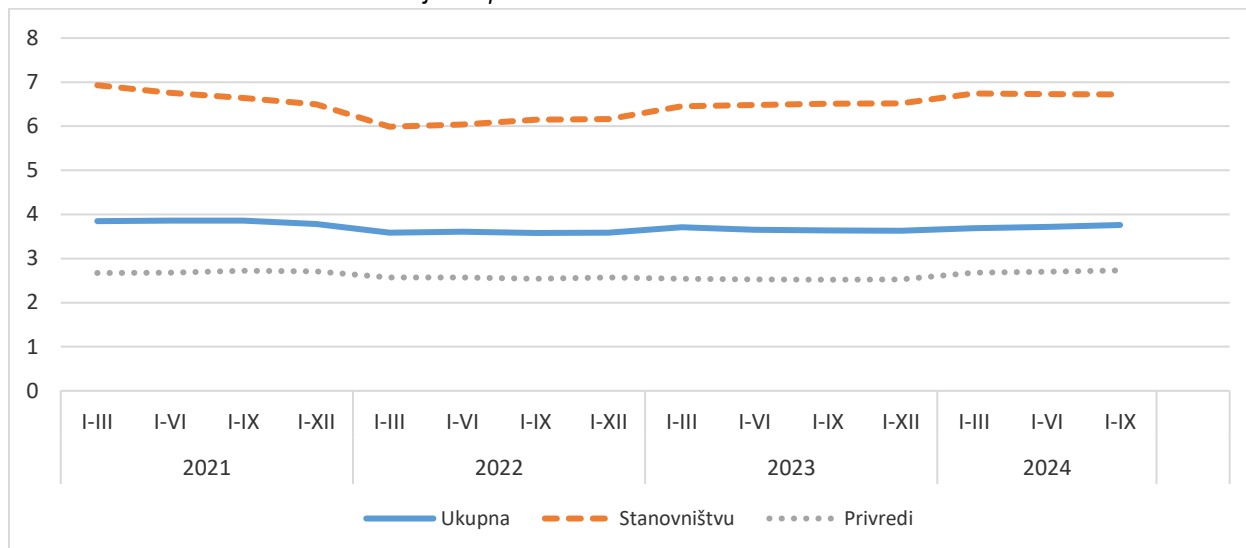
6.2. Efektivna kamatna stopa

Ukupna prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa (EKS) na novoodobrene kredite u prvih devet mjeseci 2024. godine u bankarskom sektoru FBiH iznosi 3,76%, što predstavlja povećanje za 0,12 p.p. u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano prema sektorskoj strukturi, prosječna ponderisana EKS¹⁶ na ukupne novoodobrene kredite privredi povećana je za 0,21 p.p. (sa 2,52% na 2,73%), povećana je stanovništvu također za 0,21 p.p. (sa 6,51% na 6,72%), dok je ostalim sektorima¹⁷ smanjena za 0,26 p.p. (sa 4,69% na 4,43%), u odnosu na isti period prethodne godine.

¹⁶ Prilikom analize trenda kamatnih stopa, relevantno je pratiti kretanje prosječne ponderisane EKS, obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća.

¹⁷ Krediti vladi i vladinim institucijama, krediti bankama i drugim finansijskim institucijama te ostali krediti.

Grafikon 24: Prosječna ponderisana EKS na novoodobrene kredite u FBiH

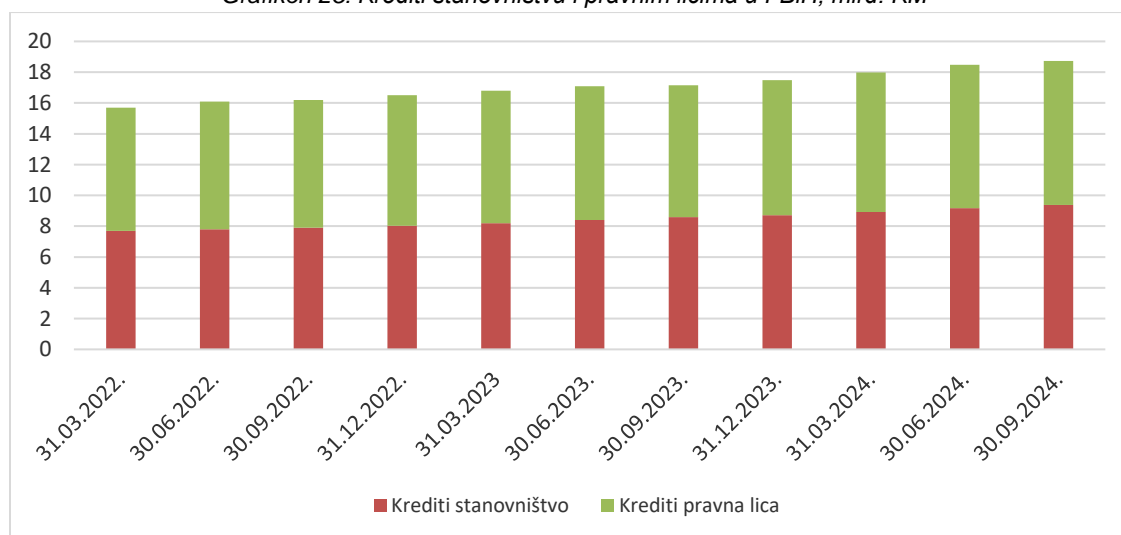
Izvor: Agencija za bankarstvo FBiH

6.3. Krediti

Ukupni odobreni krediti sa 30.09.2024. godine iznose 18,7 mlrd. KM, što predstavlja povećanje zaduženja za 1,26 mlrd. KM u odnosu na kraj 2023. godine. Krediti stanovništvu iznose 9,4 mlrd. KM, a pravnim licima 9,3 mlrd. KM, što predstavlja povećanje za 675,9 mil. KM i 587,5 mil. KM u odnosu na kraj 2023. godine respektivno.

Posmatrajući prethodne dvije godine, bilježi se blagi rast iznosa ukupnih kredita, uz konstantan odnos kredita datih stanovništvu i pravnim licima.

Grafikon 25: Krediti stanovništvu i pravnim licima u FBiH, mlrd. KM

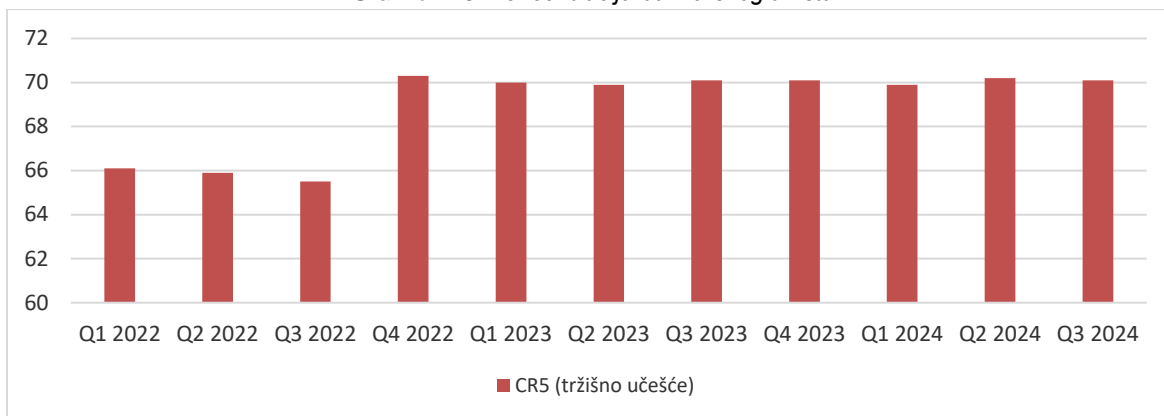
Izvor: Agencija za bankarstvo FBiH

6.4. Koncentracija bankarskog tržišta

Nivo koncentracije bankarskog tržišta je pokazatelj stepena konkurentnosti u bankarskom sektoru. CR je pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru i predstavlja ukupno učešće najvećih banaka u sektoru.¹⁸ Koncentracijska stopa tržišnog učešća pet najvećih banaka (CR5) je na istom nivou kao i na kraju 2023. godine, odnosno 70,1.

Najveći skok u koncentraciji zabilježen je u četvrtom kvartalu 2022. godine, kada je smanjen broj komercijalnih banaka sa 14 na 13.

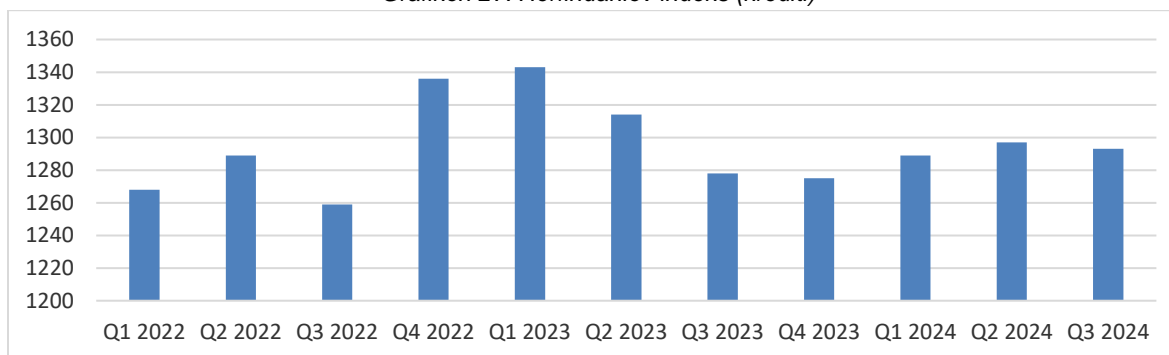
Grafikon 26: Koncentracija bankarskog tržišta

Izvor: Agencija za bankarstvo FBiH

Koncentracija kredita bilježi blagi pad. Herfindahlov indeks koncentracije pokazuje umjerenu koncentraciju.¹⁹ Koncentracija kredita u trećem kvartalu 2024. godine iznosi 1.293, a najveća koncentracija kredita zabilježena je u prvom kvartalu prethodne godine, kada je iznosila 1.343.

Grafikon 27: Herfindahlov indeks (kreditu)

Izvor: Agencija za bankarstvo FBiH

¹⁸ Koncentracijska stopa CR se označava prema broju banaka koje se uključuju u izračun. Što je veća vrijednost koncentracijskog omjera, to je veća koncentracija tržišta.

¹⁹ Za vrijednost indeksa manje od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost između 1000 i 1800 da je prisutna umjerena koncentracija, a za vrijednost iznad 1800 da postoji visoka koncentracija.